1102

*Plv hoge commissaris te Djakarta (*Gieben*) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 3 mei 1950*

Mede voor Drees en Stikker. Verwezen wordt naar telefonisch gesprek van Andreae en Drees op 2 dezer waarin laatste genoemde aandrong op inschakeling van UNCI in Zuid-Molukkenzaak.

Mogelijkheid hiertoe gisteren hier reeds ter sprake gekomen in informeel oriënterend gesprek tussen Bihin en De Beus. Aan de hand daarvan en het tot nog toe door ons en UNCI bij vorige gelegenheden ingenomen standpunt wij nogmaals zorgvuldig overwogen op welke wijze UNCI in deze zaak van nut kan zijn.

Uitgangspunt dient naar onze mening te blijven standpunt, hetwelk steeds door HC en met Uw goedkeuring ingenomen, namelijk dat Zuid-Molukkenzaak evenals Makassarzaak interne Indonesische aangelegenheid welke niet onderwerp van conflict vormt tussen Nederland en RIS. Houdt men aan dit standpunt vast dan zou slechts op 3 gronden interventie van UNCI denkbaar zijn:

1. zou in algemene zin betoogd kunnen dat aangezien in deze interne moeilijkheden troepen onder Nederlands bevel gemengd zijn, zulks gevaar kan opleveren voor ten uitvoerlegging van RTC-overeenkomsten met toezicht waarop UNCI belast;
2. zou betoogd kunnen dat door moeilijkheden reorganisatie KNIL in gevaar gebracht wordt, op welk gebied UNCI speciale taak;
3. zou gesteld kunnen dat UNCI op grond van art. 2 van overgangsbepalingen eigen plicht ten aanzien van zelfbeschikkingsrecht, welk recht momenteel in gedrang dreigt te geraken.

Zoals uit vroegere onzerzijdse telegrammen reeds gebleken valt noch van Critchley noch van Dow enige steun te verwachten om zich op een dezer gronden in kwestie te mengen (tenzij verzoek van beide partijen gezamenlijk zou uitgaan) aangezien ook zij dit als interne RIS-aangelegenheid beschouwen. Door Bihin werd opnieuw bevestigd dat zijn beide collega's ook in Zuid-Molukkengeval dit standpunt innamen. Bewijs hiervoor opnieuw geleverd door feit dat Regering van Zuid-Molukken telegrafisch aan Milobsteam verzocht naar Ambon te komen. Milobsteam had UNCI geadviseerd hierop te antwoorden dat het slechts kon komen indien missie Leimena of andere bevoegde RIS-autoriteit hierom vraagt. UNCI heeft echter opdracht gegeven te antwoorden dat er momenteel geen transportmogelijkheid en dat er voor het ogenblik ook geen aanleiding gezien werd voor overkomen Milobsteam.

Ook was elke poging van Bihin om mogelijkheid van plebisciet in UNCI te bespreken afgestuit op tegenstand. Bihin zou bereid zijn indien de Nederland Regering zulks wenst voor te stellen, dat UNCI onderzoek instelt naar al of niet wenselijkheid van plebisciet doch betwijfelde als gezegd of zij collega's hiermede mee zouden gaan. Bovendien zou, volgens Bihins eigen oordeel, dergelijk onderzoek uiteindelijk tot negatief antwoord moeten leiden.

Mogelijkheid tot aanhangig maken een der 3 boven genoemde gevallen waarin dus zaak bij UNCI niet als conflict tussen Nederland en RIS zou voorgebracht, slechts aanwezig indien RIS tot een van de 3 procedures zou willen meewerken. Kom op dat laatste terug in een afzonderlijk telegram.

Vierde mogelijkheid is dat zaak hetzij door Nederland hetzij door RIS wordt aanhangig gemaakt als klacht jegens wederpartij. Van Nederlandse zijde zou dit uiteraard zeer ongewenst zijn. Ook aan RIS-zijde wordt dat dunkt mij niet begeerd ook al zinspeelde Simatupang in gesprek dat ik gisteravond met hem en Andreae had, op mogelijkheid van indienen van dergelijke klacht door RIS, inzake aandeel van KNIL-troepen in opstand en gebleken onmogelijkheid van Nederlandse legerleiding haar troepen in de hand te houden.

Rest ten slotte vraag wat in huidige stadium van tussenkomst van UNCI verwacht zou kunnen. Gezien vroegere ervaringen lijkt het uitgesloten zij in conflict positief oordeel zou durven

Kenmerk: PLV HC 464.
© NA, archief Minkol., codetel. 19504
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/16735

uitspreken of constructieve oplossing aan de hand zou doen. Gunstigste wat wellicht bereikt zou kunnen is, dat haar internationaal gezag ertoe zou kunnen bijdragen houding beide partijen te matigen en deze aan het onderhandelen te krijgen, hetgeen na mislukking van de missie-Leimena wel een winstpunt zou zijn doch geen directe verbetering in de situatie zou brengen.

Bovenstaande opgesteld in overleg met Andreae, De Beus en Speekenbrink.